

Európai Polgár díj képekben

Szerző Administrator
2018. október 30.

Budapest és Brüsszel
(Hivatalosan és spontán: KONTRA és REKONTRA, avagy Szubkontra...)
(a fényképek javát Deim Balázs készítette)

Szvorák Katalin Európai Polgár díjat kapott Európai Polgár Díjat kapott Szvorák Katalin Kossuth- és Liszt-díjas énekművész 2018. szeptember 21-én a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében.

Az Európai Parlament rangos díját Szájer József európai parlamenti képviselő adta át. Szájer József köszöntőjében így aposztrofálta Szvorák Katalin munkásságát: "dal, gyógyítás, szeretet". A közönség is egyetértett a gondolattal, hiszen a helyszínen a művész meghatóan szép dalcsoportot nyújtott át Közép-Európa népdalaiból. "Csak őszintén szólhat a dal" - mondta el az ünnepségen Szvorák Katalin énekművész, aki mindig őszinte hittel, kifogyhatatlan energiával élteti magyar népzeneinket, hirdeti hazánk szeretetét. Szájer József a művészt igazi európai polgárnak nevezte, mivel európaiként tiszteli nemzetét, büszke rá, hogy része egy közösségnek, tartozik valahová, polgárként pedig egész nemzetének közösségét és múltját magában hordozza a népdal által.

Szörényi Levente Kossuth-díjas zeneszerző Szvorák Katalinnak írt szakmai méltatását Kudlik Júlia, a Magyar Televízió Örökös Tagja olvasta fel.

Szörényi Levente: Szvorák Katalin méltatása az Európai Polgár díjhoz

Szvorák Katalin énekesi pályáját, egész életművét méltatni számomra örömteli feladat, hiszen első lemezfelvételének, a Dalvándorlás címűnek immáron 32 éve zenei rendezője voltam. Emlékszem, éppen a Tavaszi szél mezősei változatánál egy kevés "hamiskodás" miatt mennyiszor rugaszkodtunk neki a felvételnek, de a végén jókedvemben még dobogépeltem is az egyik számban. Egyébként régóta és örömmel osztom meg a múltban érelődött stúdiótapasztalataimat az általam nagyra becsült népzenei előadókkal, hogy a felvétel szóljon is, ne csak hallatsszék.

Úgy gondolom, Kati teljes életútja nem egy szokványos sikersztori. Nekem is volt szerencsém megismerni azt a kitörölhetetlen gyermekkori színteret pár éve, amikor is Katival és Kudlik Julival közös március 15-i ünnepséget tartottunk Füleken és Losoncon, ahol én lehettem az ünnepi szónok. Ez volt ifjúkorának ringató bölcsője, bár az egykori Csehszlovákia akkortájt kissé árnyékosabb oldala volt kontinensünknek, de, feltételezem, ebből keveset érzett akkoriban a később megismert, mérhetetlen szabadságvágygyal, egyéni természetességgel és alázattal rendelkező Szvorák Kati. Többször említette nekem, a mai napig leginkább a kis közösségek, lokálpatrióták éneklő vendége. Tehát énekesi gyalogútja a Losonc melletti Pincen kezdődött, nem véletlen, hogy ő lett később a falu első díszpolgára. Tudomásom szerint ebben a 300 lelkes faluban töltötte óvoda nélküli, réteken-mezőkön futkározó életének első öt meghatározó évét. Közös kirándulásainak alkalmával büszkén emlegette Füleket is, melynek szintén díszpolgára. Itt a remek magyar iskola volt szerinte a mértékadó: sportolt, rajzolt, nyolc évig hegedült, néptáncolt, nyerte meg két ízben a szlovákiai magyarok népdalversenyét és Kovács Kati-dalokat is énekelt ötórai teákon, táncdalfesztiválokon. Talán nincsenek véletlenek, mert az én 50. születésnapjára ünnepségemen Katit éppen Kovács Kati mellé ültették. Nemrégem említette, hogy Nógrád megye Madách-díjjal tüntette ki és a megye harmadik Kossuth-díjasaként tartják számon, de Pest megye is magáénak érzi. Ezért lehet Pest megye díszpolgára is.

Innen már szinte csak egy ugrás Brüsszel, illetve a mostani rendkívül megtisztelő díj.

A 70-es évek végén átkerül Magyarországra, ahol - mint gyakorta szomorúan emlegette -, Eötvös kollégistaként a szlovákiai, vidéki palóc leány olykor cseh, máskor szlovák, sőt csehszlovák diákként szenvedett. 1981-ben megnyerte a Röpülj páva tehetségkutató versenyt és országos ismertségre tett szert, majd a Honvéd Együttesben énekelt, s közben, mint később megtudtam, az István, a király királydombi előadásain még táncolt is.

De nemcsak a dal vándorolt, hanem Kati is. Mint olvastam, több mint 3 700 koncertje volt 3 kontinens 45 országában és megjelent 38 önálló tematikus nagylemeze. Közben húsz éven át tanított a szentendrei zeneiskolában.

Tömören felsorolni is nehéz példa nélküli pályafutását. Tudomásom szerint Magyarországon elsőként jelentette meg Kiss Ferencsel nyolc albumon a Kárpát-medence népeinek közös dallamkincsét - eredeti nyelveken. Ő készíti az első gyermekeknek szóló népdalokat tartalmazó lemezt és az első egyházi népénekes albumot. Kiadványt jelentetett meg agyvérzéses betegek gyógyítására. Egy másik tematikus albumán a Teremtést dicséri történelmi egyházak énekeiben. Kudlik Juliával a szeretet hangja szól két közös lemezükön. Széles spektrumú megközelítései alapján jut el a palóc mikrovilág népdalaitól, néptáncaitól a teljes Kárpát-medencét minden népével együtt felölelő új zenei hazáig, ugyanakkor egyházi műsoraiban hitet tesz az ökumené oltárán is. Műfaji nyitottsága szinte páratlan, hiszen boldogan barangol az autentikus népdaltól a megzenésített versekig, az egyházi énekektől a rockoratóriumokig, a régi

zenétől a táncdalig.

Kati útját végigkísérve első lemezétől, a Dalvándorlástól a közeljövőben megjelenő Dalüzenetig, számomra elsődleges mondanivalót közölnek. Ma is vallom, mint ezt a régizene-népzene párhuzamait bemutató Áthallások című lemezének ajánlójában megírtam, hogy a vele való együttműködés során nem csupán a tisztán csilingelő énekhanggal, de annak forrásával, egy pózoktól mentes emberi jellemmel is találkozhattam. Ez az idők során semmit sem kopott, éppen ellenkezőleg.

És következzen néhány magánéleti vonatkozás, ami nem függetleníthető el egy elhivatott ember életútjától:

Gyakorta meglátogatott a Holdvilágárokból, ahol muzeológus férjével együtt immáron közel két évtizede végzünk régészeti feltárástokat, az élénk táruló múlt "összefüggéseit" kutatva. Itt kétszer lepett meg születésnapomon a Szentendrén vásárolt "szélpörgős" golyával. Mindkét alkalommal eredményesen. Először megszületett Szellő unokám, majd a kis Villő.

("boszorkányok pedig nincsenek!" - ?!)

Nyitottságát, érdeklődését bizonyítja, hogy férjével együtt elkísért az Azori-szigetek vulkanikus világába, két görög utamra, ahol Santorini, majd Mykonos régészeti rejtélyei tárultak föl számunkra. Az biztos, hogy szerencsés csillagzat alatt született, ezért is tartott velünk egyik alkalommal, még a hajnal beköszönte előtt Santorini elhagyatott partjára, hogy megcsodálhassunk, és megöröközhessünk egy kivételes bolygóállást.

Később együtt kerestük a jazzig-jászokat a kelet-iráni Yazd városában, és nem tudom nem megemlíteni a sok éves készülődés eredményét: egy közönséges zacskóban hozhattam haza a tűzimádó Zoroaszter-hívők szentélyéből származó hamut, amely már majd itthon dúsítja az Értelmem Tűzét.

Egyébként néhány éve Mykonos szigetén, miután egy kedélyes fekete pincérnő feltálalta az octopusokat és a különböző tengeri herkentyűket, néhány pohár remek retsina bor kortyolgatása közben felvettem egy közös lemez ötletét. Külön öröm volt számomra a pár éve elkészült "Keresem a szót" című album, melyen újragondolt régi dalaim hallhatók népi hangszerek kíséretével. Ezeket - mint Kati mesélte - még határon túli tinédzserként lelkesen danolászta takarítás közben, nem is sejtve, hogy majd 50 év múltán velem együtt énekelheti őket ismét. Az album zenéje beszélgetős esték formájában is életre kelt. Három azonos jegyben született ember, Kudlik Juli, Szvorák Kati és jómagam idézi fel a felvétel és az együttműködés részleteit.

Az is sorsszerű, hogy később, nem messze az én pilisszántói otthonomtól, két hegyvonulatnyira tőlem, Pilisszentlászlón megtalálta és felépítette családi otthonát, ahol én is többször vendégeskedtem és ehettem feledhetetlen babalevesét. Köszönve a szeretetteljes vendéglátást egy alkalommal a következő sorokat írtam patinás vendégkönyvükbe: "Emberléptékű házban, "emberléptékű" emberek között a mai világban... Kell ennél több?".

Szvorák Katalin a következő gondolatokkal köszönte meg a díjat:

"Mindig nehezen éltem meg az ünnepi pillanatokat. Most is zavarban vagyok, nem könnyű megszólalnom, ezért is írtam le kusza gondolataimat. Lelki alkatomtól távol áll az ünneplés, ha én vagyok benne a főszereplő. A dalolás más, mert ott közvetítő szerep jut számomra és a színpad is védelmez. Ezt háromévesen még nem így láttam, nem véletlenül szedtek le pityeregve a pinci kultúrház avatásának színpadáról.

A sok rám szegezett pillantás megzavart, ahogy most is. El szerettem volna bújni a világ szeme elől, úgy éreztem, az éneklés annyira személyes és bensőséges dolog, hogy ez csak rám tartozik. A mai napig inkább rejtőzködő lélek vagyok, a Teremtő mégis megáldott az éneklés ajándékával, hogy rátaláljak a számomra járható útra. Tudjuk, hogy mindig a saját hangunk a leghitelesebb interpretálónk, amivel nem hazudhatunk, hiszen csak őszintén szólhat a dal, mely évszázadokon keresztül ontotta dédanyáink, nagyanyáink bölcsességét. Nekem mindig a dal üzenete volt a fontos, s nem a saját személyem.

Köszönöm, hogy most együtt örülhetünk. Nehéz lenne hiánytalanul felsorolni mindazokat, akik lényemet elfogadták, erősítették hitemet, önbizalmamat, így dalolva elindulhattam egy göröngyös ösvényen, hogy bejárhassam szinte az egész világot. A családom segítő és megtartó erejét, szeretetét most nem részletezném, viszont nevesítenék néhány kedves embert. Egykoron tizenévesként a fülekpüspöki Palóc Táncegyüttesben táncolva Taki, azaz Takács András, Bandi bá' és mások; bizalma küldött fel a színpadra népdalt énekelni. Itt éreztem rá igazán a népzene varázserejére. Az anyaországba átkerülve Kiss Ferenc volt, aki kiválasztott engem, a budapesti vízfejben helyét kereső palóc lányt, hegedűt nyomott a kezembe és velük dalolhattam az első táncbáztalálkozón, 1981-ben, a szlovák dallamra énekelt "Ne menj a munkába, ne dolgozz hiába" kezdetű nótát. Ő lett, aki elvezetett a Dalvándorlástól a Dalüzenetig. A másik "zenei atyám" Hollós Máté, aki a Hungaroton igazgatójaként nagy szeretettel és elfogadással gondozta a többnyelvű "közép-európai" lemezsorozatomat, tudva, hogy ez nem lesz sikertörténet. Végezetül kiemelten köszönöm Szájer Józsefnek a felém áramló figyelmét, melyet évtizedek óta érzek. Önzetlen segítség nélkül nem születhetett volna meg négy egyházi énekeket tartalmazó lemezem. Neki köszönhető, hogy "reprezentációs" költségeit kultúrátámogatásra is költötte, s így dicsérhettem a

teremtést és megszentelhettem a napot. Gondoskodása még az Óperencián túlról, az Ober Ensen túlról is számomra a kiegyezést követő békehangot, a biztos jövőképet jelenti, amikor is a nagyszülők - Zweig szerint - már az unokák stafírunkjára gyűjtöttek.

A mostani díj elgondolkoztat az európaiságról, hovatartozásomról. Hogyan juthattam el, én a juhász és paraszt ivadék a 300 lelkes palóc Pincről Füleken át Brüsszelig, az "Értől az Óceánig". Életem során olykor voltam rossz időben rossz helyen, viszont most érzem, hogy itt jó helyen vagyok, csak éppen az európai meteorológia nem kedvező. Szébb időjárásban az európai kultúra virágzott, most a "szépséges Európé" hervad és elrablása zajlik. A nemzeti identitásomat megerősítette a kisebbségi sors, amely az idők folyamán többletté bővült, hiszen csodás érzés, amikor a közép-európai népek közös dallamait énekelve megszületik az az összhang, harmónia, ami a szavak szintjén nem mindig érhető tetten. Úgy érzem, a mi erőnk a közép-európaiságban rejlik, hiszen "Dunának, Oltnak egy a hangja". Ezt próbáltam nemcsak a több nyelvű dalaimmal, de a különböző felekezetek énekeivel is üzeni. A megbékélés szerintem nem lehet illúziókergetés.

Jobb széljárást és szébb időket remélve, köszönöm mindnyájuk figyelmét!

(A Felvidék.ma és a szentendre.hu alapján: (Parlando ,október)Fotók: Deim Balázs)

Hírózón:

<https://frissvideok.hu/hirek/1069719-video-europai-polgar-dij-szvorak-katalin-echo-t>

https://www.youtube.com/watch?v=qWYeE_pb4uQ

<http://www.europarl.europa.eu/hungary/hu/aktualis/rendezvenyeink/2018-programok/europai-polgar-dij-atadasa-2018.html>

<https://www.instagram.com/media/BoHWNQpg496>

<http://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/eu-affairs/20181009STO15502/az-europai-polgar-dij-idei-kituntetettjei-a-parlamentben>

<https://hu.euronews.com/2018/10/09/a-tolerancia-europa-identitasa>

https://index.hu/kulfold/ep/hirek/2018/09/21/europai_polgar_dij_lovei_andrea_europai_parlament/

<http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/eu-affairs/20181009STO15502/parliament-honours-winners-of-2018-european-citizen-s-prize>

Kis közép-európai dalvándorlás (részlet.1.)

<https://www.youtube.com/watch?v=xBVj94anKfk>

Kis közép-európai dalvándorlás (részlet.2.)

https://www.youtube.com/watch?v=tCfZj_od9s4

Kis közép-európai dalvándorlás (részlet.3.)

https://www.youtube.com/watch?v=EcyFp5xYg_M

Szvorák Katalin gondolatai az Európai Polgár díj átadásakor

<https://www.youtube.com/watch?v=LumCJRvdepo>

Szájer József laudációja az Európai Polgár díj átadásakor

https://www.youtube.com/watch?v=ZmnFKdVuC_k

m5 t kult 30 teljes 24,01 től

<https://www.mediaklikk.hu/video/kult30-az-ertekes-felora-2018-09-24-i-adas/>

<https://hungarytoday.hu/hungarian-recipients-of-the-european-citizens-prizes/>

<http://www.szentendre.media.hu/hirek/kozelet/szvorak-katalin-europai-polgar-dijat-kapott>

<https://papageno.hu/intermezzo/2018/09/szvorak-katalin-europai-polgar-kituntetest-kapott/>

<https://papageno.hu/intermezzo/2018/09/szvorak-katalin-europai-polgar-kituntetest-kapott>

<http://www.frisss.hu/kozeletrovat/ok-a-nagybetus-europai-polgarok>

<https://www.vajma.info/cikk/magyarorszag/19069/Atadtak-az-Europai-Polgar-dijakat-Budapest-en-a-magyar-kituntetetteknek.html>

<https://europetime.hu/cikk/2407-atadtak-az-europai-polgar-dijakat-budapest-en-a-magyar-kituntetetteknek>

<http://www.boon.hu/atadtak-az-europai-polgar-dijakat-budapest-en-a-magyar-kituntetetteknek/3992486>

regi ea beregszasz: <https://www.karpatinfo.net/hetilap/kultura/hirdessuk-szeretet-hatalmat>

<http://www.europarl.europa.eu/hungary/hu/aktualis/rendezvenyeink/2018-programok/europai-polgar-dij-atadasa-2018.html>

http://www.orientpress.hu/cikk/2018-09-21_harom-europai-polgar-dijat-kapott-hazank

<http://www.indexdebrecen.hu/fontos/atadtak-az-europai-polgar-dijakat-budapest-en-a-magyar-kituntetetteknek>

<http://www.nemzetiforum.hu/index.php?id=atadtak-az-europai-polgar-dijakat-budapest-en-a-magyar-kituntetetteknek>